

Schakend Nederland - april/mei 1995

Prof. dr. H.J. van den Herik: Nieuwe ontwikkelingen

Het houdt niet op. Als een stortvloed komen de nieuwe ontwikkelingen over de schaakwereld heen. Het gaat niet langer alleen meer over de speelsterkte - daar is bijna iedereen toch al van overtuigd. Het gaat om de vele andere mogelijkheden: de annotatie, de communicatie, de controle en de innovatie.

De annotatie

Voor de 2e keer heeft de ICCA (International Computer Chess Association) de ICCA Best-Annotation Award toegekend. De winnaar is Jeff Mallett uit Sherrills Ford, North Carolina. Hij heeft een programma geschreven dat een willekeurige schaakpartij van commentaar voorziet. Nu de topgrootmeesters toegeven dat de programma's hen op den duur zullen verslaan (vermoedelijk voor 2000), kunnen de Jongsma's en de Ligterinks zich afvragen wanneer zij verslagen gaan worden in het geven van commentaar. Mijn schatting is overigens dat het zeker nog 15 jaar duurt. IM Hans Böhm heeft enkele jaren geleden een experiment gedaan bij het samenstellen van het *VSB-toernooiboek*. Hij nam toen analyses op van schaakprogramma's. Bij de annotatie award gaat het evenwel niet alleen om analyses maar ook om commentaar. Dit betekent dus dat het annotatieprogramma de beschikking moet hebben over een sterk schaakprogramma, maar ook over het hele arsenaal van schaaktechnische uitdrukkingen, kortom over het jargon. Hiermee bedoelen we niet alleen: +, +=, ?!, etc. maar ook suggesties, uitleg, verklaringen en strategisch inzicht (tactisch inzicht wordt ondersteund door varianten).

Mallett heeft de prijs gewonnen

Nieuwe ontwikkelingen

■ JAAP VAN DEN HERIK

omdat zijn ingestuurde programma het beste commentaar gaf. Als testpartij (niet van tevoren bekend bij de deelnemers) had het ICCA Board genomen: Kasparov-Karpov 20e matchpartij 1990 (voor kenners: Spaans met het dame-offer D_{xh6} +). Dit programma was een klasse beter dan het programma *Chessmaster 4000 Turbo* van The Software Toolworks, Inc. dat de eerste Best Annotation Award won. Ook hier gaan de ontwikkelingen snel.

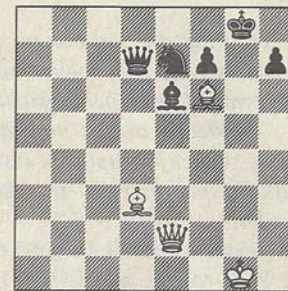
De communicatie

Zelfs de regeringsleiders weten dat de communicatie via Internet en WWW (World Wide Web) de toekomst heeft getuige hun recente bijeenkomst over dit onderwerp. Ook (computer)schakers hebben het begrepen. Onlangs vond dan ook de eerste WWW-match plaats. Het ging tussen IGM Gennadi Sagalchik (2568 USCF-rating, 35e in de USA) en het programma **Socrates*. Het programma draaide op een 1800-node Intel Paragon supercomputer. IGM Sagalchik had in februari 1995 nog beweerd: "Het is onwaarschijnlijk dat een computer dit jaar een grootmeester zal verslaan". De partij (40 zetten/2uur, 20 zetten/uur) duurde met enige onderbreking meer dan zeven uur en verliep als volgt.

Sagalchik-*Socrates

1. d4 Pf6 2. c4 e6 3. Pc3 Lb4 4. a3 Lxc3 5. bxc3 d5 6. f3 0-0 7. cxd5 exd5 8. e3 Lf5 9. Pe2 c5 10. Pg3 Lg6 11. Ld3 Da5 12. Lxg6 hxg6 13. Ld2 Te8 14. 0-0 Dc7 15. Da4 Pc6

16. Tae1 Tad8 17. Lc1 a6 18. Kh1 b5 19. Dd1 Da7 20. Dd3 Db7 Sagalchik speelt rustig maar zelfbewust. Mogelijk heeft hij het voordeel uit de opening toch laten glippen. De stelling is in evenwicht. In het vervolg speelt zwart evenwel doelbewuster. 21. Lb2 Db6 22. Td1 c4 23. De2 a5 24. Tb1 Tb8 25. e4 b4 26. La1 b3 27. e5 Dd8 28. f4 Tb7 29. a4 Ph7 30. f5 Pe7 31. fxc6 Pxc6 32. Lb2 Ph4 33. Dg4 Pf8 34. La3 Pe6 35. Lc1 De7 36. Tf2 Tb6 Hier begint van beide zijden een opmerkelijke omgroepering 37. Kg1 Ta8 38. Lh6 Tb7 39. Lc1 Ta6 40. Lh6 Tab6 41. Ph5 Pg6

Sagalchik meende nu toe te kunnen slaan. 42. Lxg7 Pxc7 43. Pf6 + Txf6 44. exf6 De6 Mogelijk over het hoofd gezien? 45. Df3 Pe8 46. Te2 Dc6 47. Tf2 Tb6 48. Tbf1 Db7 49. h4 Pxf6 50. h5 Ph8 51. Dg3 + Kh7 52. De5 Pe4 53. Df5 + Kg8 54. Tf4 b2 55. De5 b1(D) 56. Tg4 + Tg6 en wit verloor door tijdsverschijding (in een verloren stelling).

De innovatie

Schaken stimuleert onderzoekers. Bradley Kuzmaul (MIT) is trots op zijn nieuwe zoektechnieken, geheten *Jamboree search*. Mede daardoor won **Socrates* zijn partij. Voor technische details verwijzen we naar de *ICCA Journal* (incl. 043-883477).